

Младен Николић
судија Трговинског суда у Београду
др Небојша Шаркић
професор Правног факултета Универзитета Унион у Београду

ИЗВРШЕЊЕ НА АКЦИЈАМА И УДЕЛИМА У Д.О.О.

Резиме

Новчано испољивање остварује се у судском извршном поступку иактивно прописаним средствима извршења. Једно од њих је продаја акција и продаја удела у привредним субјектима. Поступак се сироводи пленидбом, проценом, продајом и намирењем извршног повериоца. Акције се уновчавају уз испољивање одредби Закона о тржишту харџија од вредности и других финансијских инструмената, а удели према правилима Закона о извршном поступку која важе за продају покрећних ствари. Примећно је да се наведено средство извршења све више предлаже у поступку пред надлежним судовима.

Сипајус привредног друштва након продаје акција или удела се не мења. Права лица које је кућило акције или удео у судском извршном поступку, у управљању друштвом и његов утицај у органима друштва, зависе од броја акција односно од величине удела које је сипекло, а у складу са одредбама Закона о привредним друштвима.

Кључне речи: извршни поверилац, извршни дужник, суд, акција, удео, извршни поступак.

I Увод

Остварење новачног потраживања које се заснива на извршној или веродостојној исправи у судском извршном поступку, подразумева процедуру која претходи самом чину намирења лица које као извршни поверилац иницирало поступак пред надлежним судом.

Закон о извршном поступку¹⁾ у члану 62. став 2. такстативно набраја средства извршења ради остварења новчаног потраживања. То су: продаја покретних ствари, продаја непокретности, пренос новчаног потраживања, пренос потраживања за предају покретних ствари или непокретности, уновчење других имовинских права, пренос средстава која се воде на рачуну код банке, продаја акција и продаја удела у привредним субјектима. Осим наведених средстава извршења друга средства извршења ради остварења новчаног потраживања не могу се одредити у судском извршном поступку. Закон о извршном поступку у ставу 1. члана 42. дефинише средства извршења као извршне радње којима се по закону потраживање принудно остварује. У диспозицији је извршног повериоца да у предлогу за извршење назначи средство извршења (једно или више) којим ће остварити новчано потраживање. Наведено право извршног повериоца произлази из одредби члана 8. став 1. и 2. у вези члана 49. став 1. Закона о извршном поступку.

Када се као извршни дужници појављују правна лица у пракси се као најчешће средство извршења појављује пренос новчаних средстава која се воде на рачуну код банке. Уколико је реч о привредном друштву које послује без потешкоћа (не показује знакове неспособности за плаћање својих обавеза), што подразумева да поседује новчана средства на свом рачуну код банке, извршење се спроводи ефикасно.

Блокада рачуна правног лица, најчешће привредног друштва у ситуацији када се оно појављује као извршни дужник, односно немогућност остварења новчаног потраживања према физичком лицу на покретним стварима, заради или непокретности, приморава извршног повериоца да изнађе други начин на који би остварио своје новчано потраживање. У последње време, а нарочито од ступања на снагу актуелног Закона о извршном поступку, све чешће се као средство извршења од стране извршних поверилаца предлаже извршење на акцијама и уделима у д.о.о.

Иако ранији закони о извршном поступку,²⁾ нису такстативно предвиђали извршење на акцијама и уделима у д.о.о., ипак је било могуће спровести извршење на акцијама и уделима, јер је и у наведеним законима као и у данас важећем Закону о извршном поступку, било предвиђено као средство извршења: Уновчење других имовинских права дужника.

Приватизација која се у Републици Србији приводи крају, учинила је такође да се извршење на акцијама и уделима у д.о.о. појављује чешће као средство изврше-

1. „Службени гласник Републике Србије“, број 125/2004, Закон ступио на снагу 23.2.2005. године.
2. „Службени лист СФРЈ“, број 20/1978; „Службени лист СРЈ“, број 28/2000.

ња. Ово је логична последица јер је велики број друштвених предузећа у поступку приватизације за титуларе својине на капиталу до тада друштвеном, добило физичка лица или правна лица најчешће привредна друштва са приватним капиталом. Због наведеног, као и због чињенице да је у нашој држави у последњих двадесетак година основан велики број предузећа односно привредних друштава, законодавац је у Закону о извршном поступку унео и посебне одредбе које регулишу извршење на акцијама и уделима у д.о.о.

II Поступак извршења – процедура

У делу В Закона о извршном поступку прописана су правила која судови (углавном трговински али и судови опште надлежности) примењују када поступају у извршном поступку у такозваним трговинским и са трговинским повезаним стварима. У склопу наведеног дела закона налазе се и заједничке одредбе о извршењу на акцијама и уделима у д.о.о. Поступак је регулисан одредбама члана 245. до 251. Закона, стим што се одредбе истог закона које регулишу извршење на хартијама од вредности,³⁾ као опште примењују по потреби у поступку извршења на акцијама.

Месна надлежност за дозволу и спровођење извршења на акцијама и уделима у д.о.о. заснива се према суду на чијем се подручју води јавни регистар друштава у коме је уписано друштво на чијим се акцијама односно уделима извршење предлаже.

Овде ћемо указати на грешку коју је по нама начинио законодавац у члану 245. Закона о извршном поступку када је прописујући месну надлежност непотребно употребио израз „трговински“ суд, уместо само израз суд. Погрешно је извлачити закључак да је због чињенице да Закон о извршном поступку користи израз „трговинске“ ствари (чл. 242) или у чл. 245. „говори“ о надлежности Трговинског суда када су у питању извршења на акцијама или уделима у д.о.о., и да се на тај начин одредбама овог закона уређује и стварна надлежност. Закон о извршном поступку прописује правила поступања у трговинским и са трговинским повезаним стварима, како пред трговинским тако и пред судом опште надлежности, док се стварна надлежност цени према одредбама Закона о судовима (у овом тренутку). Сам наслов поменуте одредбе чл. 245 јесте „месна надлежност“.

У предлогу за извршење на акцијама или уделима у д.о.о. извршни поверилац мора да назначи: име, односно назив извршног повериоца и извршног дужника, те адресу односно седиште, извршну или веродостојну исправу, обавезу извршног дужника, средство и предмет извршења, а обзиром да је реч поступку који се спроводи по посебним правилима у трговинским и са трговински повезаним стварима, потребно је навести и додатне податке. То су магични број извршног дужника,

3. Члан 192 (види коментар Закона о извршном поступку, Шаркић-Николић, издавач: Службени гласник Републике Србије, 2006 год.).

ПИБ број извршног дужника, име (назив) банке и број рачуна извршног дужника.⁴⁾ Уз предлог је неопходно доставити извршну исправу у изворнику или овереној копији са потврдом извршности, а ако се предлог подноси суду који је одлучивао о потраживању у првом степену извршна исправа не мора бити снабдевена потврдом извршности. Када се предлаже извршење на основу веродостојне исправе иста мора бити приложена у изворнику или овереној копији. Додатно, уколико је у могућности да то учини, извршни поверилац ће уз предлог приложити и доказ да је извршни дужник законити ималац акција односно да је власник удела у д.о.о., на којима је предложио извршење. Када су у питању акције то ће бити потврда – извештај Централног регистра хартија од вредности да су акције уписане на рачуну извршног дужника код централног регистра. Када је у питању удео у д.о.о. то ће бити извод из Агенције за привредне регистре која потврђује да је извршни дужник власник удела у д.о.о. на којем је предложено извршење или извод из књиге удела коју води д.о.о.

Уколико извршни поверилац није у могућности да прибави горе наведене доказе о својини на акцијама или уделу у д.о.о., предлог за извршење био би уредан и без наведених прилога, јер би суд могао на ову ситуацију сходно применити одредбе члана 243. став 2. и 3. Закона о извршном поступку. То значи да би извршни поверилац уз предлог за извршење на акцијама или уделу извршног дужника, доставио доказ да се обратио извршном дужнику да му овај достави податке о томе колико и код ког акционарског друштва поседује акција, односно код ког д.о.о. поседује удео и колика је висина удела. Суд ће на бази оваквог предлога затражити од Централног регистра за хартије од вредности, односно Агенције за привредне регистре податке за извршног дужника пре дозволе извршења. Осим наведеног у самом предлогу за извршење, односно у решењу о извршењу неопходно је што ближе идентификовати акције (број акција, емитент, CSI код, ISIN број) или удела (назив д.о.о., висина удела).

Након што суд оцени да су испуњени услови прописани законом, дозволиће извршење, доношењем решења о извршењу на акцијама или уделима у д.о.о.

Извршне радње које прописује Закон о извршном поступку су идентичне како за извршење на акцијама тако и за извршење на уделима у д.о.о. То су: пленидба, процена, продаја и намирење извршног повериоца. У спровођењу поменутих извршних радњи постоје разлике у зависности да ли је реч о извршењу на акцијама или уделима у д.о.о.

III Акције

Решење о извршењу на акцијама суд доставља странкама и Централном регистру хартија од вредности. Кључни моменат јесте достава решења о извршењу

4. Члан 49. и 243 (види коментар Закона о извршном поступку, Шаркић-Николић, издавач: Службени гласник Републике Србије, 2006. год.).

Централном регистру хартија од вредности. Ово стога што је достављањем решења о извршењу Централном регистру извршена пленидба акција које су предмет извршења, истовремено од тог момента извршни дужник не може располагати заплењеним акцијама и истовремено извршни поверилац стиче заложно право на заплењеним акцијама. Иако је прописано да моментом пленидбе извршни поверилац стиче право залогe на заплењеним акцијама, суштински и стварно заложно право на акцијама које су заплењене стиче се моментом уписа у регистар, а тај упис следи одмах након што Централни регистар хартија од вредности заприми решење о извршењу.

Предмет извршења могу бити обичне и преференцијалне акције. Важно је указати да је Централни регистар хартија од вредности дужан да на основу члана 247. став 4. Закона о извршном поступку осим по налогу суда изврши упис заложног права у регистар и на захтев извршног повериоца. Ово је значајно због брзине уписа заложног права и значаја стицања заложног права.

Одмах након дозволе извршења и доставе решења о извршењу странкама и Централном регистру хартија од вредности, суд ће приступити процени (утврђивању вредности) акција и то без посебног предлога странке. Вредност акција суд утврђује закључком обзиром да се примењују правила која важе за процену покретних ствари. Уколико је реч о акцијама које се котирају на берзи, њихова вредност се утврђује као просечна цена акција на берзи у последњих 30 дана, а на основу берзанског извештаја. То значи да берза извештај доставља имајући у виду последњих 30 дана пре захтева суда за доставу тог извештаја. Уколико је реч о акцијама затвореног акционарског друштва или о акцијама отвореног акционарског друштва које се не котирају на берзи, суд ће вештачењем утврдити вредност таквих акција. Вештачење ће се поверити вештаку економско финансијске струке који додатно овлашћен и за процену вредности капитала привредних друштава. Акције које су предмет берзанске трговине уновчавају се (продају) на берзи. Суд ће овластити извршног повериоца да на трошак извршног дужника ангажује берзанског посредника (брокерско дилерско друштво које је члан берзе) да изврши продају акција на којима је извршни поверилац стекао заложно право на основу решења о извршењу. Наведено је у складу са одредбом члана 51. став 1. и 2. Закона о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената.⁵⁾

Акције које нису предмет трговине на организованом тржишту (берзанско или ванберзанско) могу се уновчити односно продати и ван овог тржишта, а на основу члана 248. став 4. Закона о извршном поступку у вези са чланом 62. став 3. и 4. тачка 2. и 3. Закона о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената.

Намирење извршног повериоца врши се у складу са одредбом члана 88. Закона о извршном поступку (када се врши намирење једног извршног повериоца), односно члана 89. Закона о извршном поступку када се намирује више извршних по-

5. Закон о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената, „Службени гласник Републике Србије“, број 47/2006.

верилаца. То даље значи да се у трошкове извршног поступка који се првенствено намирују, урачунавају и трошкови (провизија) брокерско дилерског друштва или овлашћене банке, као и други трошкови неопходни у поступку уновчења – продаје акција. Потом се намирује потраживање извршног повериоца. У складу са чланом 8. став 5. Закона о извршном поступку извршиће се продаја оноликог броја акција од броја које је предложио извршни поверилац, који је потребан за намирење потраживања извршног повериоца и трошкова поступка. Број акција који преостане након продаје и намирења извршног повериоца враћа се извршном дужнику, а заложно право се на њима брише.

Предмет продаје може бити сувласнички удео извршног дужника на акцији уколико је реч о акцији са више власника.⁶⁾ У том случају у поступку принудне продаје треба водити рачуна о праву прече куповине других сувласника на акцији.

IV Удео

Решење о извршењу на уделу у д.о.о. доставља се странкама и Агенцији за привредне регистре у којој је уписано д.о.о. Поступак пленидбе и последице спроведене пленидбе исте су као у случају када су предмет извршења односно продаје акције, с тим што се упис заложног права врши како у књигу уделничара, уколико исту води друштво са ограниченом одговорношћу, тако и у регистар Агенције за привредне регистре. Последица конституисања заложног права (а то је упис заложног права у регистар) јесте да извршни дужник не може располагати уделом чиме се у потпуности обезбеђује потраживање извршног повериоца.

Процена удела који је предмет продаје врши се према правилима која важе у поступку извршења на покретним стварима. Обзиром на специфичност утврђења вредности удела суд ће вредност утврдити вештачењем преко вештака економско финансијске струке који је овлашћен и за процену вредности капитала привредних друштава.⁷⁾

Иако Закон о извршном поступку у члану 250. упућује на сходну примену правила овог закона која важе за процену и продају акција, те одредбе се не могу истоветно применити у поступку извршења на уделу у д.о.о. Већ смо указали како се утврђује вредност удела у д. о. о и тај начин је логичан имајући у виду да су акције хартије од вредности и најчешће се котирају на берзи, што са уделима није случај. Када је у питању продаја важи исто, јер се уделима не тргује на организованом тржишту, због тога се продаја удела врши по правилима која важе за продају покретних ствари, а што произлази из одредбе члана 250. у вези члана 248. став 5. Закона о извршном поступку. То даље значи да се продаја врши у складу са одредбама члана 84. до 87. Закона о извршном поступку тј. путем јавног надметања или непосредне погодбе. Начин продаје одређује суд закључком водећи рачуна да се

6. Закон о привредним друштвима, Службени гласник Р. С. бр. 125/2004,чл. 214.

7. Члан 445. став 2. Закона о привредним друштвима.

постигне што боља цена. Саму продају обавља судски извршитељ. Продају удела у поступку извршења пред судом путем јавног надметања треба разликовати од располагања уделом упућивањем јавне понуде што изричито забрањује члан 117. став 2. Закона о привредним друштвима.

Закон о извршном поступку у члану 251., као и Закон о привредним друштвима у члану 127. регулише право прече куповине које постоји у корист преосталих чланова друштва, а и самог друштва (када је реч о вишечланим д.о.о.). Предмет предаје тј. извршења може бити и сувласнички део извршног дужника на уделу у д.о.о.⁸⁾

У погледу намирења важе иста правила као и у поступку намирења која се примењују у извршењу на покретним стварима.

V Осврт

Можемо уочити да се у поступку извршења и на акцијама и на уделима у д.о.о. сходно примењују одредбе Закона о извршном поступку које важе у поступку извршења на покретним стварима. Треба указати да због наведеног, суд приликом извршне радње процене вредности акција или удела, неће решењем утврђивати њихову вредност, због чега у овој фази поступка нема места правном леку, све уз поштовање примене различитог начина (метода) утврђивања вредности акција у односу на утврђивање вредности удела у д.о.о. Због правне природе акција које спадају у хартије од вредности, упис заложног права врши Централни регистар хартија од вредности, а на уделу у д.о.о. упис заложног права врши Агенција за привредне регистре. Из истих разлога уновчење – продаја акција врши се у складу са одредбама Закона о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената који регулише трговину акцијама, док се продаја удела врши на идентичан начин као продаја покретних ствари. Правила намирења извршног повериоца су идентична и у поступку продаје акције и у поступку продаје удела у д.о.о.

1. Последице продаје акција и удела у д.о.о. у судском извршном поступку

У претходном (првом) делу реферата дат је приказ поступка који се спроводи пред судом ради намирења новчаног потраживања продајом акција или удела у д.о.о. Намирењем извршног повериоца из новчаног износа који купац акције или удела уплатио на име цене окончава се спорни однос између извршног повериоца и извршног дужника. На другој страни успоставља се један нови правни однос, имајући у виду да један део капитала (некада можда и цео капитал) привредног друштва мења власника, тј. прелази из својине извршног дужника у својину купца, и то као резултат принудне продаје у судском извршном поступку.

Какве су последице промене власника акција или удела у д.о.о.?

8. Члан 118. Закона о привредним друштвима.

По само привредне друштво, а у питању је друштво капитала,⁹⁾ нема последица у смислу очувања вредности основног капитала. Тај капитал остаје исти, он се не смањује нити повећава. Статус друштва је исти као и пре продаје акција или удела.

Чињеница да је једно (ново) лице стекло акције акционарског друштва или удела у д.о.о. и тиме постало акционар односно члан д.о.о. може проузроковати последице које се могу директно одразити на управљање друштвом. Последице зависе од тога колико је акција или колики је удео стекао нови акционар односно члан друштва. Већи број акција или већи удео даје и већа права акционару односно члану друштва у одлучивању у органима друштва (пре свега скупштини), а тиме и у управљању друштвом. Осим права, стицање акција или удела у д. о. о доноси новом акционару, односно члану и одређене обавезе тј. дужности према друштву. Одговоран власник капитала једног привредног друштва ће првенствено поштовати дужности, те ћемо навести у чему се оне састоје.

Уколико је нови акционар, односно члан стекао број акција односно удео (по висини) који га чини контролним акционаром или контролним чланом д. о. о, осим права имаће и посебне дужности према друштву. Дужности су таксативно предвиђене одредбама Закона о привредним друштвима и регулисане су члановима 32. до 38. тог закона. То су: дужност пажње и просуђивања, лојалности (забрана конкуренције), чување пословне тајне. Закон о привредним друштвима у члану 367. став 1. тачка 1. дефинише контролног акционара или члана као лице које само или са другим лицима која са њим делују заједно, има више од 50% гласачких права у привредном друштву, што у акционарском друштву означава власништво и право гласа од 50% одређених акција.

Анализирајући могуће последице продаје акција у судском извршном поступку, имамо у виду ситуацију у којој су предмет продаје биле обичне акције акционарског друштва које има више акционара.

Уколико је нови акционар или члан стекао акције или удео који представљају најмање 5% основног капитала друштва моћи ће подносити деривативну тужбу против лица која имају дужност према друштву,¹⁰⁾ ради накнаде штете под условима прописаним чланом 41. став 2. Закона о привредним друштвима.

Сваки члан или акционар има право да буде информисан о пословању и финансијском стању друштва, као и да има приступ информацијама и документима која се у складу са одредбама Закона о привредним друштвима, оснивачким актом или статутом морају учинити доступним тим лицима. У случају да надлежни орган друштва пропусти да члану или акционару омогући остварење наведеног права он ће исто моћи да оствари у ванпарничном поступку пред надлежним трговинским судом.¹¹⁾

9. Корпорација (лат. *corporatio*) више лица удружених у истом циљу којима је држава признала права правног лица, еснаф, друштво, удружење. Милан Вујаклија, Лексикон страних речи и израза, Просвета, Београд, 2003, стр. 456.

10. Члан 31. став 1. Закона о привредним друштвима.

Указаћемо и на још неке последице које произилазе из чињенице да је неко лице купило удео или акције у поступку извршења и то прво када је у питању д. о. о, а потом и акционарско друштво.

а) Друштво са ограниченом одговорношћу

Уколико је лице које је купило удео већ члан друштва тај удео се спаја са постојећим и заједно чини један удео, имајући у виду принцип један удео – један члан.

Када је удео стекло лице које није члан друштва, оно својство члана у односу на друштво стиче уписом у књигу удела – прецизније даном пријаве регистрације, а у односу на трећа лица регистрацијом.

Постајући чланом друштва једно лице истовремено са другим члановима (ако је у питању вишечлано друштво) чини скупштину тог друштва. То даље значи да ово лице као члан може подносити надлежном органу друштва (директор или управни одбор) захтеве за сазивање скупштине д.о.о., редовне или ванредне. Ако удео носи 10% гласачких права, на писмени захтев тог члана обавезно се сазива ванредна скупштина уз могућност да скупштину сазове и сам члан под условом да надлежни орган то није учинио у року од 15 дана од пријема захтева за сазивање. Даља могућност јесте, у случају неодржавања скупштине сазване на претходно описани начин, обраћање овог члана д. о. о надлежном трговинском суду у ванпарничном поступку ради сазивања скупштине.

Сваки члан друштва сходном применом одредби члана 302. до 306. Закона о привредним друштвима има право тужбом побијати одлуке скупштине, под условом: да је гласао против предметне одлуке, ако није прописно позван на седницу скупштине или је онемогућен на други начин да буде на седници.

Осим што члан(ови) друштва чини скупштину он може бити изабран за директора или члана управног одбора у зависности како је одређено оснивачким актом д.о.о.

Измене оснивачког акта д.о.о. или уговора чланова (ако постоји) потпадају под посебан режим одлучивања. Закон о привредним друштвима предвиђа једногласну одлуку свих чланова стим да оснивачким актом односно уговором може бити предвиђено и да за измену буде довољна обична већина свих гласова чланова уз изузетак да се на овај начин (већином) не могу мењати права неког члана д.о.о. без његове сагласности.

11. „Интересантно је да Закон овде не поставља, као у већини других случајева, посебан доказ за поступање суда, тако да остаје општи рок из Закона о привредним друштвима, а чини се да би боље било да је постављен краћи рок, који с обзиром на то какав је значај предметне информације и правовремене информације, може бити веома значајан за одговарајућу одлуку или правовремену иницијативу. У упоредном праву се са више опреза приступило уређењу овог питања, те је судска заштита остваривања овог права, по правилу, у домену правног режима остваривања такозваних мањинских права чланова или акционара.“ Проф. др Мирко С. Васиљевић, Корпоративно управљање, правни аспекти, страна 112. и 113., издавачи Правни факултет Универзитета у Београду, Профинвест д.о.о. Београд, 2007.г.

б) Акционарско друштво

Лице које стекне обичне акције куповином у судском извршном поступку поред већ наведених права која се тичу приступа правним актима, документима и информацијама као и учешћа у скупштини друштва (једна акција један глас, лично или преко пуномоћника) има и право на дивиденду после исплате дивиденде власницима преференцијалних акција, као и учешће у расподели ликвидационог вишка након исплате поверилаца и акционара који поседују преференцијалне акције. Такође, то лице има право стицања акција из нових емисија и замењивих обвезница, као и право располагања акцијама свих врста. Ако је неко стекао најмање 10% акција са правом гласа, може захтевати писменим путем сазивање ванредне скупштине акционарског друштва.

Када су у питању преференцијалне акције, права лица која стекне ове акције осим приступа документима и информацијама, присуства и учешћа у расправи на скупштини јесу: предност у погледу исплате дивиденди у односу на обичне акције, те право гласа на скупштинама када се гласа о питањима која захтевају групно гласање акционара дате класе преференцијалних акција. То су питања која се увек тичу права дате класе преференцијалних акција.¹²⁾

Право на дивиденду имају сва лица која су била акционари на дан дивиденде који се углавном утврђује одлуком управног одбора.¹³⁾ Када је у питању ванредна скупштина акционарског друштва и уколико се она не одржи најкасије у року од 30 дана од дана пријема захтева, по захтеву било ког акционара који је потписао захтев за сазивање, надлежни суд у ванпарничном поступку, може наложити њено одржавање. Право на информисање и приступ актима друштва, уколико му је ово право ускраћено (одбијено), акционар може такође остварити код надлежног суда у ванпарничном поступку.

Под условима из члана 302. став 1. Закона о привредним друштвима сваки акционар може поднети тужбу пред надлежним судом у парничном поступку ради побијања одлука скупштине акционара, уколико је: на седници скупштине гласао против одлуке која се побија, ако није прописно позван на седницу скупштине или је онемогућен на други начин да присуствује скупштини.

Посебно право стиче лице које стекне најмање 20% акција основног капитала друштва, јер може захтевати да надлежни суд наложи престанак акционарског друштва уколико се утврди да постоје услови из члана 346. Закона о привредним друштвима. Услови се тичу функционисања органа акционарског друштва тј. блокаде у раду органа (управни одбор и скупштина) противзаконитог деловања органа друштва, расипања и умањења имовине друштва.

12. Члан 341. Закона о привредним друштвима.

13. „Доношењем одлуке о расподели (декларисању) дивиденди, чланско (статусно компанијско) право акционара се конвертује у облигационо (поверилачко) право акционара и не може бити опозвано од стране одбора директора (управног одбора) или скупштине акционара“. Проф. др Мирко С. Васиљевић, Корпоративно управљање, правни аспекти, издавачи, Правни факултет Универзитета у Београду и Профинвест д.о.о., Београд, 2007. г., стр. 119.

VI Уместо закључка

Извршење на акцијама и уделу у д.о.о. као једно од законом таксативно предвиђених средстава извршења ради остварења новчаног потраживања биће све више заступљено (присутно) у поступку пред судовима. Ово предвиђање темељи се на чињеници да је процес приватизације тј. претварања друштвеног капитала (својине) у приватни у завршној фази. Судска пракса, а пре свега имамо у виду праксу трговинским судовима показује пораст предмета у којима извршни поверилац остварује новчано потраживање продајом акција или удела извршног дужника. Предмет извршења је капитал који извршни дужник поседује у акционарском друштву или д.о.о. Последица продаје дела или целог капитала друштва јесте да друго лице (физичко или правно) уместо извршног дужника постаје власник тог капитала. Даља последица одражава се првенствено на односе унутар друштва и на само управљање друштвом. Последица је утолико значајнија уколико је купац у поступку извршења стекао већи број акција односно већи удео у самом друштву. Уколико би купац постао контролни акционар или члан друштва, моћи ће самостално и са лицима са којима делује, да бира најзначајније органе друштва (управни одбор, директор). Последица по само друштво, као правно лице, суштински нема. Друштво наставља да постоји, али као што смо већ указали у зависности од величине капитала које је стекао купац у извршном поступку пред судом, зависиће и даље функционисање, а тиме вероватно и пословање друштва.

Mladen Nikolić
Judge of the Commercial court in Belgrade
Nebojša Šarkić, Ph.D
Professor at Faculty of Law University Union in Belgrade

ENFORCEMENT PROCEDURE ON SHARES IN JOINT-STOCK COMPANIES AND SHARES IN LIMITED LIABILITY COMPANY

Summary

A pecuniary claim is exercised in the judicial enforcement procedure by listed means. One of those means is the sale of shares in joint-stock and limited liability companies. A procedure is exercised by seizure, evaluation, sale and fulfillment of creditors' claims. The shares in joint-stock companies are cashed in accordance with the Act on Market Securities and other Financial Instruments, while shares in limited liability company are cashed in accordance with the Enforcement Act, namely the rules on sale of movables. It is noti-

ceable that the aforementioned means of enforcement is frequently suggested in proceedings before the competent courts.

The status of a company after the sale of shares is not changed. A legal person which bought the shares or stocks in the judicial enforcement procedure, while the management in the company and its influence in the companies' bodies depends on the amount of acquired shares in accordance with the Companies' Act.

Keywords: *creditor, debtor, court, share in joint-stock company, share in limited liability company, enforcement procedure.*